

CONCLUSION
MISSION CRITICAL

Always on.

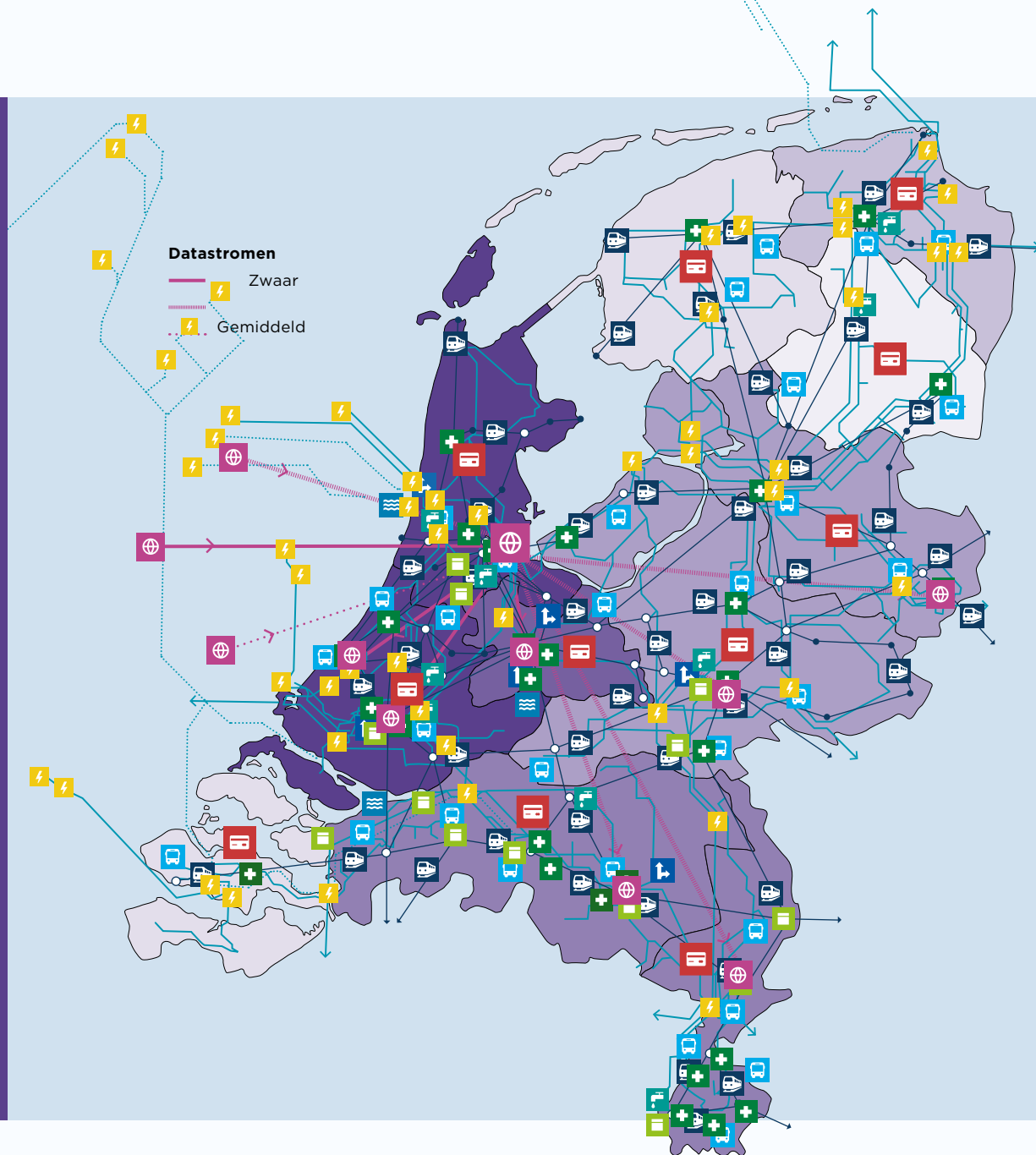

De always on-atlas

NEDERLAND DRAAIT DOOR

Inhoud

Inleiding	1
Hoofdstuk 1 – Altijd aan, zelden bewust	4
De kritieke systemen van Nederland	4
Hoe bewust is Nederland?	4
Hoofdstuk 2 – Systemen die pas opvallen wanneer ze uitvallen	6
Nederland Pinland	6
Als het systeem je in de steek laat	7
Hoelang duurt het voordat het weer werkt?	9
Hoofdstuk 3 – Van A naar B dankzij systemen die we niet zien	10
Mobiliteit als kritiek systeem	10
Reizen op vertrouwen	10
Hoofdstuk 4 – Zonder energie staat alles stil	12
Energie als fundament	12
Het systeem dat niemand wil missen	13
Hoofdstuk 5 – Van systemen naar vertrouwen	14
Digitale diensten	14
Vertrouwen onder druk	17
Hoofdstuk 6 – Een dag die nooit stilvalt	18
Conclusie – Nederland draait, maar niet vanzelf	21

Nederland draait door. Elke dag, elke nacht en zonder onderbreking. Maar welke systemen er draaien, wat ze doen en hoe afhankelijk we ervan zijn, is voor de meeste mensen onzichtbaar.

WAT ER OP HET SPEL STAAT

Kritieke systemen vallen niet op – tot ze uitvallen. En als ze uitvallen, blijkt de schade zelden beperkt tot één systeem, één sector of één dag. Een stroomstoring legt niet alleen het lichtnet plat, maar ook ziekenhuizen, verkeerslichten, tankstations en betaalterminals. Een uitval van de betaalinfrastructuur lijkt een technisch probleem, totdat niemand meer kan pinnen, reizen of tanken. Een cyberaanval op de digitale overheid klinkt abstract, maar treft miljoenen mensen die afhankelijk zijn van toeslagen of zorgvergoedingen. Deze systemen zijn met elkaar verweven: één storing is voldoende voor een domino-effect.

DIT RAPPORT

Bijna iedereen in Nederland is online, betaalt digitaal, reist met apps. Maar beseft de gemiddelde Nederlander ook wat er dagelijks goed moet gaan om dat mogelijk te maken en wat er op het spel staat als dat niet zo is?

Dit staat centraal in de Always On-atlas. Via vijf thematische kaarten – data, betalingen, openbaar vervoer en het wegennet, energie, en zorg en diensten – brengt de atlas de omvang van onze digitale afhankelijkheid in beeld.

De atlas combineert deskresearch op basis van openbare bronnen met primair consumentenonderzoek onder 2.025 representatief geselecteerde Nederlanders.

Wat zijn kritieke systemen?

Kritieke systemen zijn de digitale en fysieke infrastructuur waarop de samenleving dagelijks draait:

het internet

de betaalinfrastructuur

het elektriciteitsnet

het spoor- en wegennetwerk

de data-uitwisseling in de zorg

Het zijn systemen die zo diep in ons dagelijks leven zijn verweven dat ze nauwelijks opvallen.

Zes op de tien Nederlanders (62%) maakten in 2025 minstens één storing mee in een kritiek systeem, een kwart (26%) zelfs drie keer of vaker. Toch staat zeventig procent er nauwelijks bij stil, zolang systemen doen wat ze moeten doen.

HOOFDSTUK 1

Altijd aan, zelden bewust

Bewustzijn komt pas bij uitval

Meer dan de helft van de Nederlanders (56%) zegt zich hun afhankelijkheid alleen te realiseren als er iets misgaat. 57 procent denkt dat andere mensen de kwetsbaarheid van kritieke systemen onderschatten. Nederlanders zien hun eigen blinde vlek niet, maar die van een ander wel.

Nederland draait op kritieke systemen die samen de onzichtbare fundering vormen van onze samenleving. Maar liefst driekwart van de Nederlanders is zich hier niet bewust van.

DE KRITIEKE SYSTEMEN VAN NEDERLAND

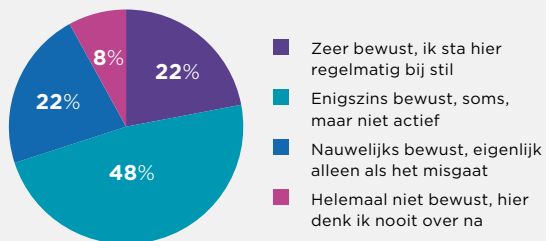
In een controlekamer in het oosten van het land bewaakt een netbeheerder de stroomvraag van miljoenen huishoudens. In een sorteercentrum worden pakketten gescand die over een paar uur voor de deur staan. Via AMS-IX, het internetknooppunt in Amsterdam, stroomt op dit moment genoeg data voor 7,5 miljoen mensen om tegelijkertijd een video te kunnen streamen. Volledig digitaal en volledig afhankelijk van kritieke systemen. Al die systemen vormen samen de onzichtbare machinekamer van Nederland.

HOE BEWUST IS NEDERLAND?

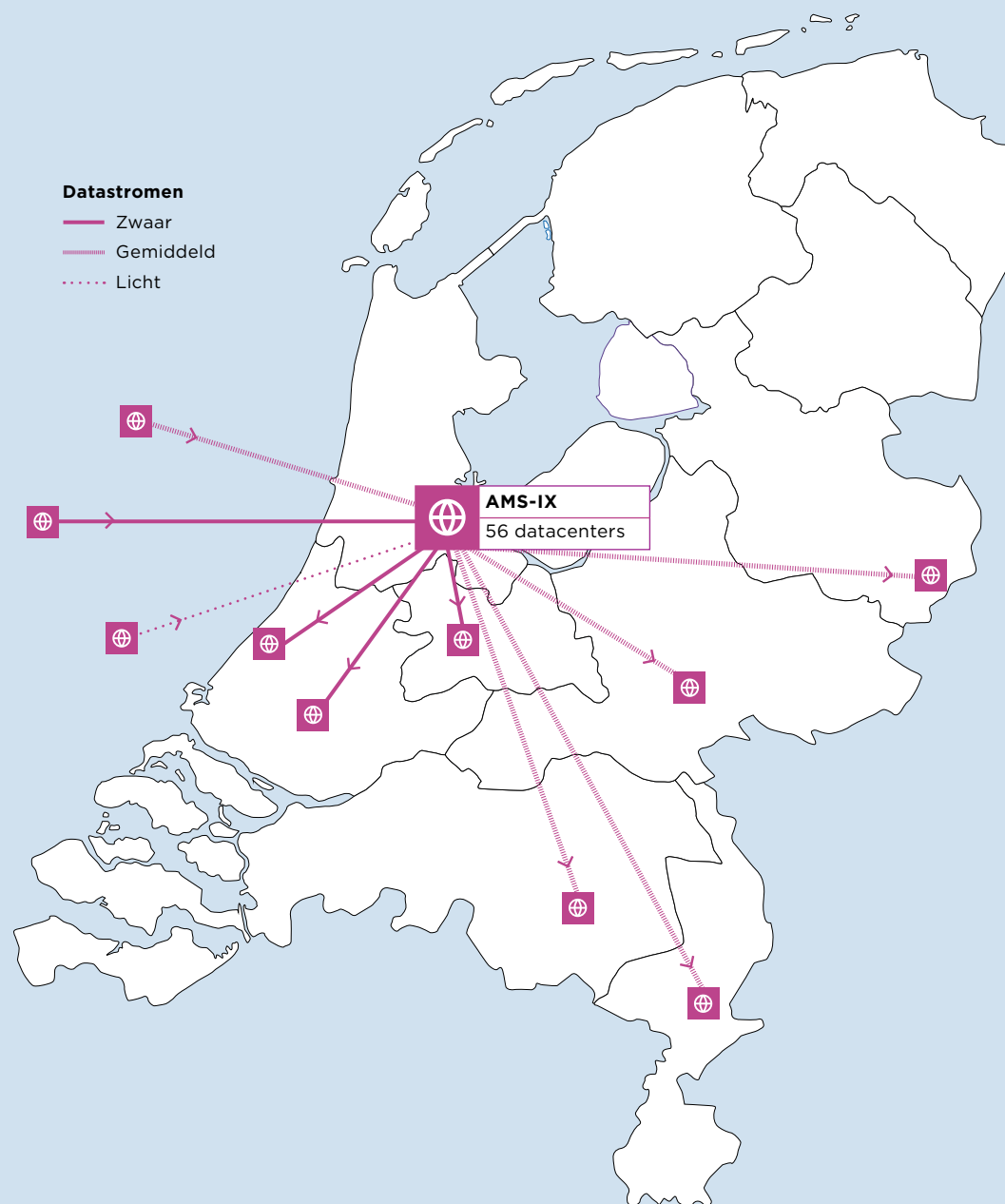
Driekwart van de Nederlanders weet niet wat kritieke systemen zijn, zelfs wanneer de definitie wordt voorgelegd, blijft herkenning vaak uit. Dat is niet verrassend, want systemen die nooit uitvallen, geven geen reden om erbij stil te staan. Bij mensen onder 35 jaar kent 41 procent de term; bij 55-plussers is dat slechts dertien. Een generatie die is opgegroeid met digitale infrastructuur als vanzelfsprekendheid kent de term vaker, maar ook zij hebben er zelden een concreet beeld bij.

Het gebrek aan kennis vertaalt zich in een opvallende tegenstrijdigheid. Slechts 22 procent zegt zich actief bewust te zijn van hun eigen afhankelijkheid, terwijl meer dan de helft (60%) aangeeft binnen vijf minuten na het opstaan een kritiek systeem aan te raken. Die kloof is het directe gevolg van hoe goed die systemen werken. Infrastructuur die nooit uitvalt, valt niet op. Onzichtbaar betekent onderschat, en onderschat betekent kwetsbaar.

Hoe bewust ben je je op een gemiddelde dag van het feit dat je afhankelijk bent van kritieke systemen?

KAART 1 *De kritieke systemen van Nederland*

HOOFDSTUK 2

Systemen die pas opvallen wanneer ze uitvallen

Geld overmaken en pinnen is zo vanzelfsprekend geworden dat de meeste Nederlanders het niet meer als digitale dienst beschouwen, maar als een basisvoorwaarde. Een storing in de betaalinfrastructuur veroorzaakt niet alleen ongemak, maar kan ook het dagelijks leven volledig ontwrichten.

NEDERLAND PINLAND

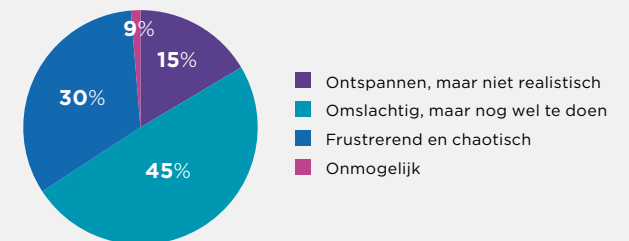
Nederland telt dagelijks ruim 15,8 miljoen pintransacties. Ruim 10.900 keer per minuut gaat er ergens een betaling door: bij de supermarkt, het tankstation, de kapper, de kroeg. Dit gaat contactloos, razendsnel en zonder erbij na te denken.

De Nederlandse betaalinfrastructuur heeft al jaren een beschikbaarheid van 99,9 procent. Nederland is Europees koploper in Instant Payments, waarbij betalingen binnen vijf seconden worden afgewikkeld. Achter elke tik op een betaalterminal gaan tientallen systemen schuil die in milliseconden communiceren, verifiëren en afwikkelen.

Juist die combinatie van de enorme schaal en de uitzonderlijke betrouwbaarheid van het systeem, maakt het onzichtbaar. En dat betekent vaak ook dat mensen niet voorbereid zijn op het moment dat het wél misgaat.

Een dag zonder kritieke systemen

Hoe zou je jouw dag beschrijven zonder de eerdergenoemde kritieke systemen (zoals elektriciteit om te kunnen reizen en werken, OV, pinnen)

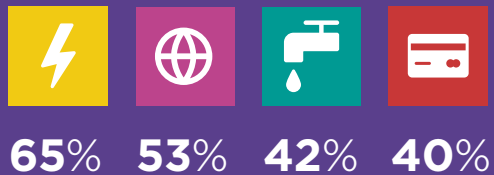

ALS HET SYSTEEM JE IN DE STEEK LAAT

Hoe vanzelfsprekend het systeem is geworden, blijkt uit het onderzoek. Betalen is het systeem dat de meeste Nederlanders tientallen keren per week gebruiken, maar slechts veertig procent van de Nederlanders noemt digitaal betalen als een systeem dat pas opvalt als het niet meer werkt. Daarmee staat het op de vierde plek, na energie (65%), internet (53%) en water- en rioolvoorzieningen (42%). Juist omdat betalen zo zelden misgaat, is de afhankelijkheid ervan uit het bewustzijn verdwenen.

Digitaal betalen wordt pas als vierde genoemd van wat opvalt als het niet meer werkt

Systemen die pas opvallen als ze niet werken

Hoe fundamenteel betalen is geworden, blijkt uit één cijfer: één op de vijf Nederlanders (23%) zegt liever zonder internet te willen zitten dan zonder de mogelijkheid om te pinnen. Betalen weegt zwaarder dan verbonden zijn, en toch staat het pas op vier.

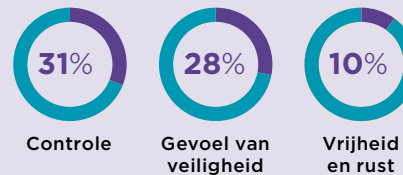
DE KWETSBAARHEID IN CIJFERS

In 2025 maakte negen procent van de Nederlanders een storing mee in pin- of betaalsystemen. Dat klinkt als een kleine groep, maar op een bevolking van 17,9 miljoen mensen gaat het om meer dan anderhalf miljoen ervaringen.

De frustratie zit zelden in de storing zelf: bijna een derde noemt het niet weten hoelang het duurt, een vijfde het ontbreken van een alternatief en zeventien procent het gevoel geen controle te hebben. Storingen zijn niet alleen technisch vervelend, ze raken onze autonomie.

Wat valt weg als systemen uitvallen?

Wat zou voor jou persoonlijk het grootste verlies zijn bij een dag zonder kritieke systemen?

9%

In 2025 maakte negen procent van de Nederlanders een storing mee in pin- of betaalsystemen

Storing met het meeste ongemak in 2025

HOELANG DUURT HET VOORDAT HET WEER WERKT?

68 procent van de Nederlanders verwacht dat een storing in een kritiek systeem binnen een dag verholpen is – 29 procent rekent zelfs op herstel binnen een uur. Voor de meeste kritieke systemen is dat een redelijke inschatting. Maar niet voor alle en niet in het uiterste scenario.

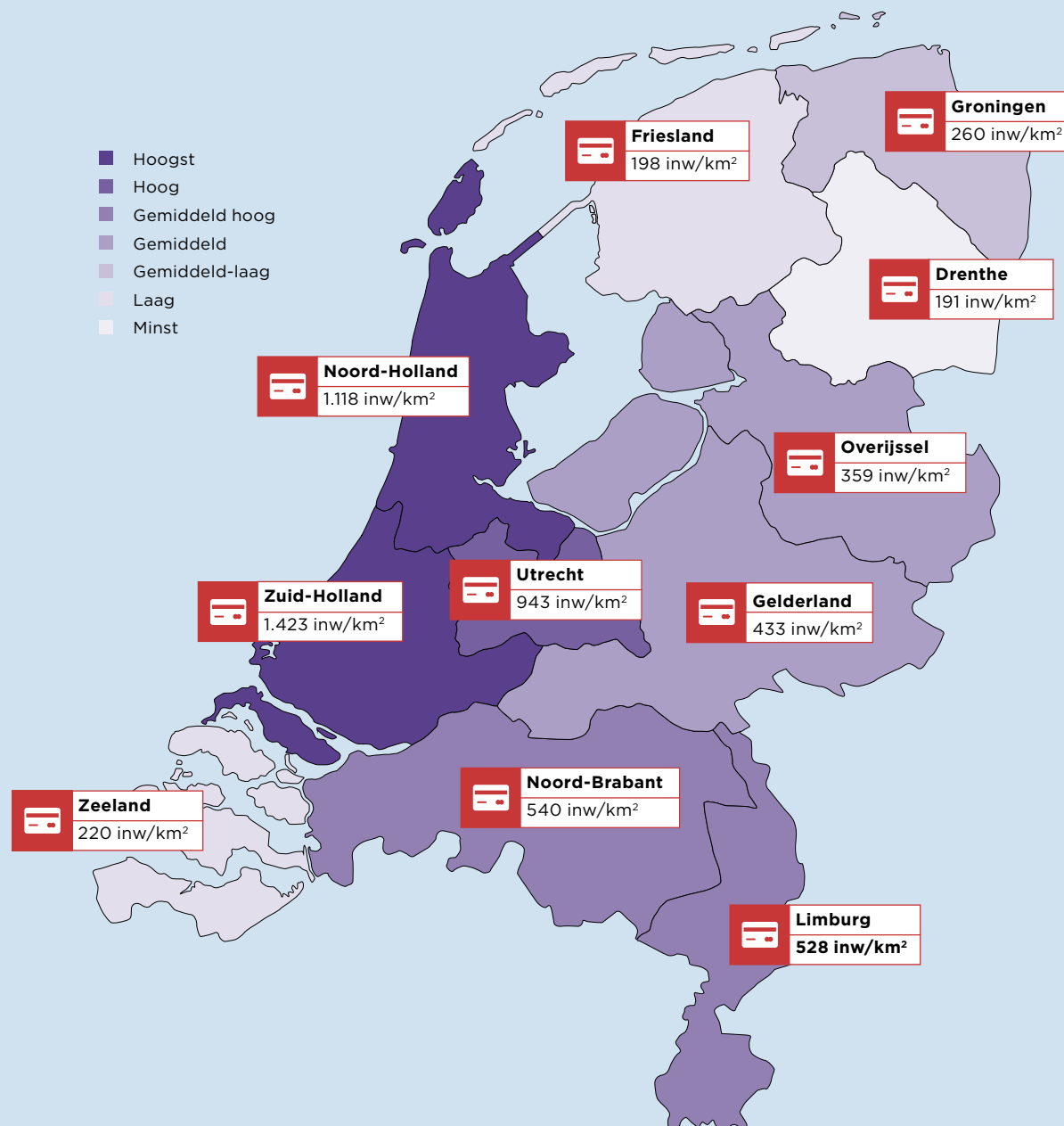
In de werkelijkheid kan herstel langer duren en is het veel minder voorspelbaar. Een storing in de betaalinfrastructuur is soms binnen veertig minuten opgelost, maar kan ook een halve dag duren. Een energiestoring kan uren beslaan, maar loopt in een uiterst scenario op tot 72 uur. Dat zijn vervelende, maar herstelbare situaties. Een cyberaanval op een overheidsportaal als DigiD volgt een heel ander tijdpad. Daarvan is de hersteltijd onbepaald, de schade moeilijk te overzien en de controle niet altijd terug te winnen.

Werkelijke hersteltijd van kritische systemen

Systeem	Typische hersteltijd	Uiterste scenario
Internet/wifi thuis	Minuten-8 uur	Dagen (bij energie-uitval)
Energievoorziening	Uren-2 dagen	72 uur (reëel scenario)
Pin/betalen	40 min-enkele uren	Max. halve dag
Mobiel netwerk	Uren	4-8 uur zonder energie
DigiD/overheidsportaal	45 min-10 uur	Onbepaald bij zware aanval

*Gebaseerd op openbare incidentrapportages en sectorgemiddelden.

KAART 2 Pinbetalingen in Nederland

HOOFDSTUK 3

Van A naar B dankzij systemen die we niet zien

Achter de schermen

In het OV verwerkt NS dagelijks zo'n 12.000 reisadviezen per uur en stuurt het dagelijks ongeveer 8.000 keer bij op rijpaden, vertragingen en materieelplanningen. Hetzelfde geldt voor RET, GVB, U-OV en Connexxion. Op de weg doet Rijkswaterstaat hetzelfde: 5.800 kilometer snelweg en honderden bruggen en sluisen die continu gemonitord en aangestuurd worden door digitale systemen.

Mobiliteit is misschien wel het meest tastbare domein waar digitale afhankelijkheid zichtbaar wordt. Een trein die niet rijdt, een app die vastloopt, een betaalsysteem dat weigert: de gevolgen zijn direct merkbaar. De afhankelijkheid van kritieke systemen gaat verder dan de meeste reizigers beseffen.

MOBILITEIT ALS KRITIEK SYSTEEM

Elke werkdag stappen meer dan een miljoen mensen in de trein, de bus of de tram. Miljoenen anderen pakken de auto. Wat ze niet merken, zijn de honderden systemen die die verplaatsingen mogelijk maken: roostersystemen, beveiligingssystemen, betaalsystemen, verkeersleidingsystemen.

Een storing raakt niet alleen de reiziger, maar ook de werkgever die mensen verwacht, de zorginstelling die personeel nodig heeft en de logistieke keten die op tijd moet draaien. Maar uitval kan meer gevolgen hebben dan een gemiste afspraak. Systemen die treinen op afstand houden, verkeerslichten aansturen en bruggen bedienen, zijn veiligheidssystemen.

REIZEN OP VERTROUWEN

Mobiliteit staat laag in de rangschikking van systemen die mensen zouden missen. OV-systemen worden door slechts dertien procent van de Nederlanders in de persoonlijke top drie van meest impactvolle storingen geplaatst. Dat lijkt tegenstrijdig, maar is verklaarbaar. Veel mensen hebben namelijk het gevoel dat er een alternatief is als er iets uitvalt. Een treinvertraging is vervelend, maar overkomelijk wanneer de auto, de fiets of een taxi het alternatief is.

Voor een grote groep Nederlanders bestaat een alternatief echter niet. Dat verklaart waarom jongeren OV-storingen wel als impactvol beschouwen. 28 procent van de Nederlanders onder 35 jaar plaatst een

KAART 3 *OV-stromen in Nederland*

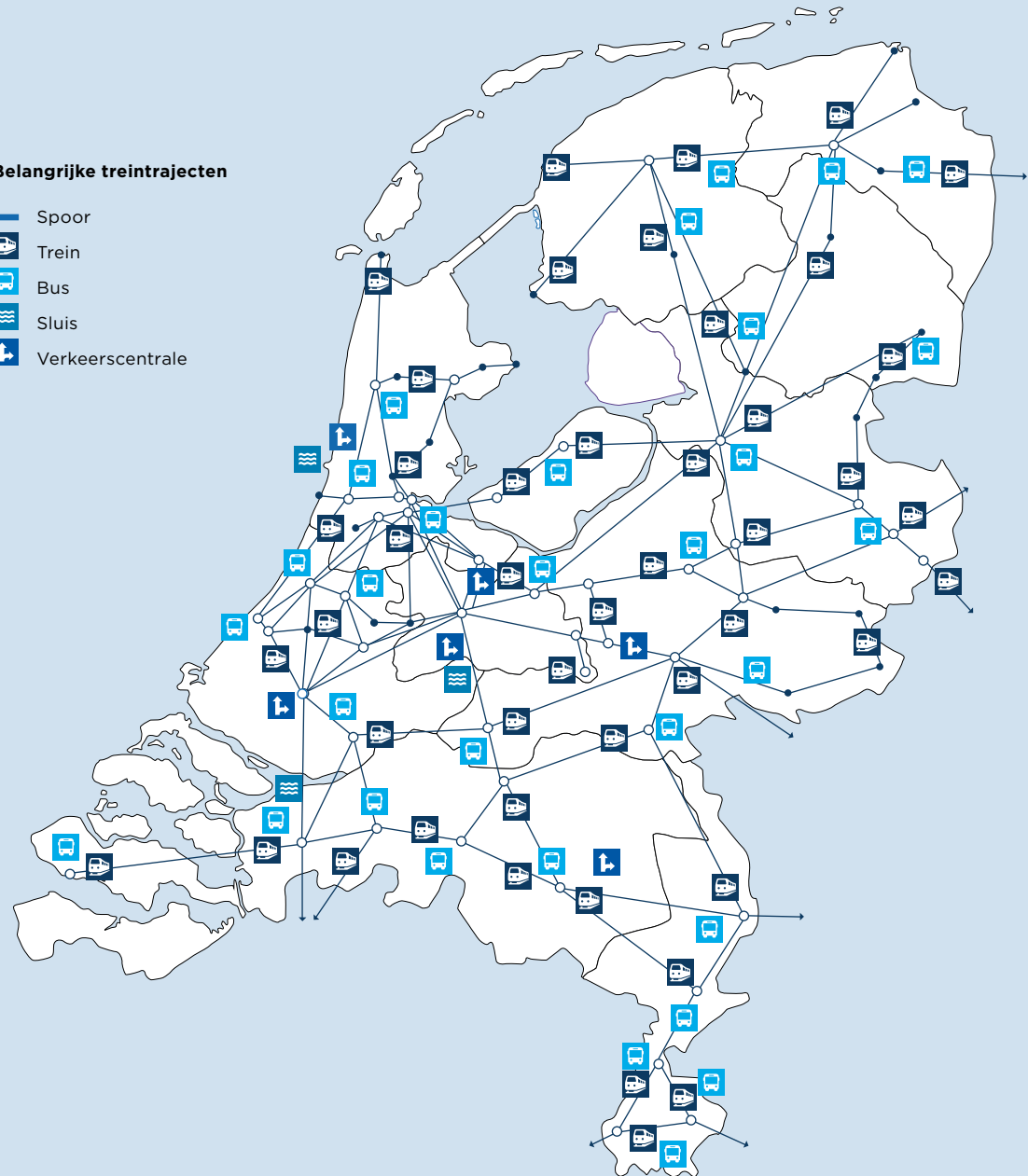
OV-storing in de persoonlijke top drie; meer dan het dubbele van het landelijk gemiddelde. Voor een generatie die de auto minder vaak als vanzelfsprekend alternatief heeft, raakt een storing in het openbaar vervoer niet alleen de reis, maar de hele dag.

En zelfs wanneer iemand wel een auto ter beschikking heeft, verdwijnt dat alternatief wanneer verkeerslichten uitvallen, matrix-borden niet werken en bruggen niet opengaan.

Een derde van de Nederlanders gebruikt OV-, navigatie- of verkeersinformatie-apps dagelijks, onder de Nederlanders onder 35 jaar is dat zelfs 85 procent. Of je nu de trein pakt of de snelweg oprijdt: een reisplanner bepaalt de route, een app meldt de vertraging of file, een betaalpas regelt de toegang. Dat laatste is inmiddels een vereiste in het openbaar vervoer. Contant betalen bij vrijwel alle vervoerders is al jaren niet meer mogelijk. Wie met het OV reist, moet digitaal kunnen betalen.

Belangrijke treintrajecten

- Spoor
- Trein
- Bus
- Sluis
- Verkeerscentrale

HOOFDSTUK 4

Zonder energie staat alles stil

Het elektriciteitsnet is het kritieke systeem waarop alle andere draaien. Zonder stroom geen internet, geen betaalverkeer, geen trein, geen zorg. Ook thuis is stroom meer dan alleen stroom uit het stopcontact. Het is de verwarming die aanslaat als het kouder wordt, het warme water dat uit de douchekop vloeit, de maaltijd die op de kookplaat wordt bereid, de pomp die drinkwater naar de bovenste verdieping leidt.

ENERGIE ALS FUNDAMENT

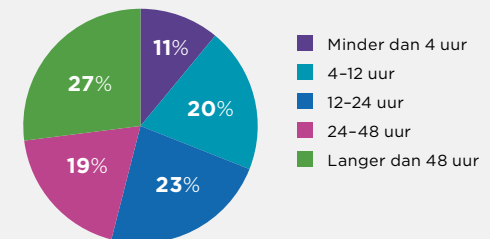
In 2024 verbruikte Nederland gemiddeld 318 Gigawattuur aan elektriciteit per dag, volgens het Nationaal Energie Dashboard – genoeg voor ruim 318 miljoen wasbeurten. Dat is de totale hoeveelheid energie die dagelijks wordt verbruikt, maar niet iedereen trekt tegelijk evenveel stroom. De piekbelasting op het net loopt op tot 14,5 Gigawatt in de namiddag, tegenover 8,5 Gigawatt in de vroege ochtend. Dat net verbindt ongeveer 8 miljoen huishoudens en meer dan 1 miljoen bedrijfsaansluitingen (CBS).

In Nederlandse woningen staan 14,2 miljoen slimme meters die dat verbruik continu bijhouden en doorgeven aan

netbeheerders, zodat zij in real time vraag en aanbod van energie op elkaar af kunnen stemmen. Datacenters alleen al verbruikten in 2024 5,1 Terawattuur: 4,6 procent van het totale Nederlandse elektriciteitsverbruik en gelijk aan het verbruik van bijna 2 miljoen woningen (CBS).

Hoe lang redt Nederland het zonder energie en internet thuis?

Hoe lang red je het thuis als morgen om 08:00 uur de energievoorziening (elektriciteit & verwarming) en het internet uitvallen?

KAART 4 *Energiestromen*

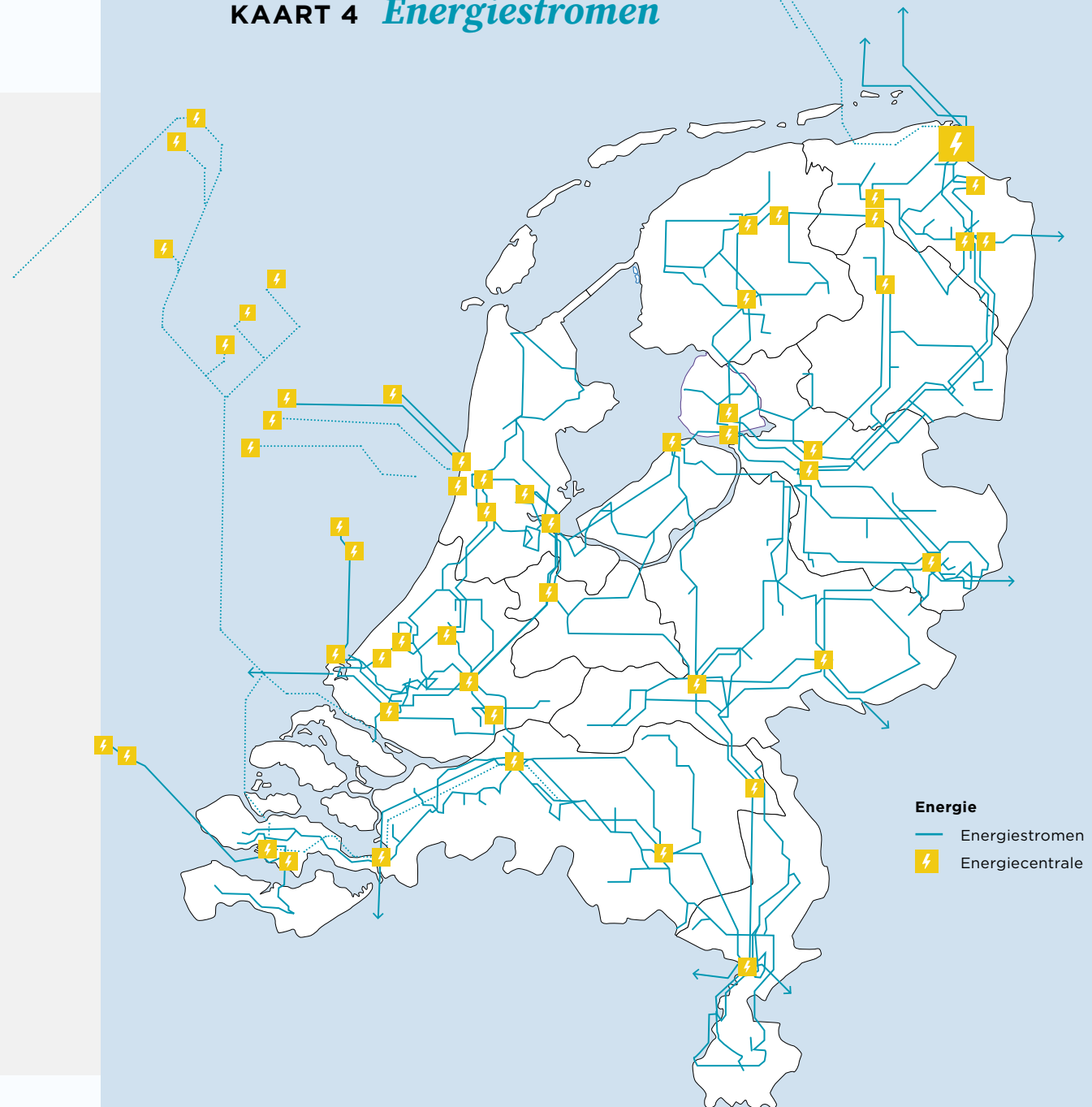
HET SYSTEEM DAT NIEMAND WIL MISSEN

Als Nederlanders mogen kiezen welk systeem als enige blijft werken bij een totale uitval, kiest 61 procent voor energie. Energie wint in elke leeftijdsgroep, elk geslacht, elke regio, omdat zonder stroom alles ophoudt.

Een energiestoring van drie uur of langer wordt door 58 procent van de Nederlanders als het meest impactvolle scenario benoemd. Van alle Nederlanders noemt zelfs 84 procent energie als één van de drie systemen bij uitval de grootste impact hebben.

Juist deze cijfers staan in schril contrast met het antwoord op de volgende vraag: hoe lang redden mensen het thuis als zowel stroom als internet wegvallen? Bijna een derde van de Nederlanders (31%) houdt het in die situatie minder dan twaalf uur vol. Nederlanders weten dat energie onmisbaar is, maar zijn er nauwelijks op voorbereid als het wegvalt. Het verschil tussen wat mensen als kritiek beschouwen en waartegen ze bestand zijn, is bij geen kritiek systeem groter dan bij energie.

En dat gaat dan alleen nog over het thuisfront. Wie afhankelijk is van medische apparatuur of digitale werkprocessen, heeft geen twaalf uur.

HOOFDSTUK 5

Van systemen naar vertrouwen

Er zijn kritieke systemen die mensen aanraken zonder het te beseffen, maar er zijn ook systemen die mensen bewust opzoeken en waarop ze vertrouwen dat die er zijn wanneer ze nodig zijn.

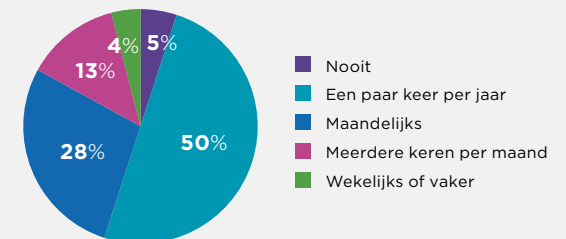
De digitale overheid, de zorg, de pakketbezorging, het drinkwater zijn daar voorbeelden van. Deze systemen raken direct de toegang tot voorzieningen waar mensen op bouwen.

DIGITALE DIENSTEN

DigiD en de digitale overheid

In 2024 werd DigiD meer dan 550 miljoen keer gebruikt – vijftien procent meer dan het jaar ervoor. Belastingaangifte, zorgvergoedingen, toeslagen en identiteitsverificatie: het loopt allemaal via één digitale sleutel. Eén sleutel voor 706 organisaties, vooral in het zorgdomein. En zoals bij iedere sleutel geldt: wie hem kwijt is, heeft geen toegang. Een mogelijke storing of cyberaanval sluit miljoenen Nederlanders tegelijk buiten van een groot deel van de publieke dienstverlening.

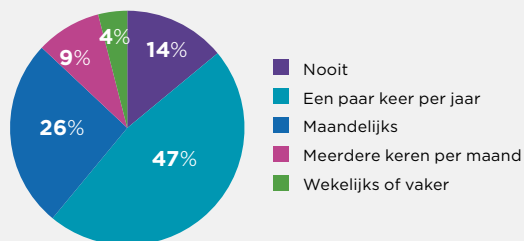
Hoe vaak gebruik je digitale overheidsdiensten (uitkeringen inzien, toeslagen aanvragen, berichtenbox Rijksoverheid, DigiD)?

Zorg

Huisartsen, ziekenhuizen en apotheken werken vrijwel volledig digitaal. Patiëntdossiers, beelddiagnostiek, medicatieoverzichten, declaratiestromen en meer. Alles loopt via systemen die continu beschikbaar moeten zijn. Grote ziekenhuizen verwerken dagelijks tienduizenden beeldstudies. De totale declaratiestroom tussen zorgaanbieders en verzekeraars dekt ruim 100 miljard euro aan zorguitgaven per jaar. Als die stroom uitvalt, worden zorgaanbieders niet betaald, kunnen verzekeraars niet verrekenen en ligt de financiële keten van de hele zorgsector stil. Elke behandeling en elke diagnose legt het systeem digitaal vast, stuurt het digitaal door en handelt het digitaal af.

Hoe vaak gebruik je digitale zorgdiensten (huisarts-app, zorgportaal, online afspraken maken)?

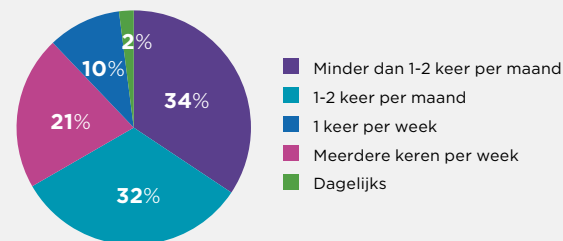

Logistiek en post

Nederland is een internationaal logistiek knooppunt dat draait op digitale systemen. De Rotterdamse haven verwerkte in 2024 13,8 miljoen TEU aan containers verwerkt. Een storing raakt hier niet één bedrijf, maar de hele Europese aanvoerketen: leveringen stagneren, terminals lopen vast en de gevolgen verspreiden zich binnen uren over het continent.

Hetzelfde geldt voor de post- en pakketbezorging die samen verantwoordelijk zijn voor het bezorgen van honderden miljoenen pakketten per jaar en 6,9 miljoen brieven per dag. Van bestelling tot bezorging wordt elk pakket vijf tot tien keer gescand. Achter de simpele melding 'pakket onderweg' gaat een aaneenschakeling van systemen schuil die in real-time communiceren tussen webshops, sorteercentra en bezorgers.

Hoe vaak gebruik je digitale systemen voor brieven- en pakketbezorging (track & trace, bezorgapps, digitaal postzegel kopen, retour ophaalservice)?

Royal FloraHolland

Een vergelijkbaar verhaal geldt voor Royal FloraHolland in Aalsmeer, de grootste bloemenveiling ter wereld en klant van Conclusion Mission Critical. Elke dag worden vijftig miljoen bloemen en planten verhandeld die binnen enkele uren op weg gaan naar markten over de hele wereld. Van veilingklok tot koelcel tot vrachtwagen: de hele keten draait op kritieke systemen die elke seconde moeten werken. Bij een verstoring van enkele uren betekent dit dat bloementransport wereldwijd vertraagd kunnen zijn of zelfs hun bestemming niet bereiken.

KAART 5 *Zorg en diensten*

Drinkwater

Het gemiddelde drinkwaterverbruik in Nederland bedraagt 119,5 liter per persoon per dag. Omgerekend verbruiken we samen dagelijks ruim 2 miljard liter drinkwater. Dit drinkwater wordt gezuiverd en gedistribueerd via een netwerk van sensoren, pompen en leidingen dat nooit stilvalt. Wat er gebeurt als dit netwerk uitvalt, is voor de meeste Nederlanders ondenkbaar: geen kraanwater, hygiëne, koeling of productie.

2 miljard liter
Nederland per dag

119,5 liter
per persoon per dag

Leveranciers zorg en diensten

- Ziekenhuizen
- Sorteercentra
- Waterleveranciers

76%

maakt zich zorgen over hacks op kritieke systemen

VERTROUWEN ONDER DRUK

Nederlanders vertrouwen erop dat kritieke systemen werken op basis van hun ervaringen. De meeste mensen vinden systemen betrouwbaar, omdat ze zelden een uitval meemaken. 44 procent van de Nederlanders zegt er veel vertrouwen in te hebben, maar bijna de helft geeft aan dat dat vertrouwen de afgelopen vijf jaar is afgenomen.

Dat vertrouwen heeft een blinde vlek, want de dreiging waar Nederlanders het meest bang voor zijn, is van een andere aard dan een technische storing. Driekwart (76%) maakt zich zorgen over hacks op kritieke systemen. Eveneens 76 procent is bezorgd als bedrijven of overheden buiten Europa

toegang hebben tot de Nederlandse digitale infrastructuur. Slechts zeven procent heeft veel vertrouwen in de bescherming van die systemen tegen zulke dreigingen.

Vertrouwen in de lamp die aangaat of de betaling die doorgaat, zegt niets over weerbaarheid tegen aanvallen van buitenaf. Nederlanders zijn gerustgesteld over wat systemen doen, maar niet over hoe kwetsbaar ze zijn voor wie ze wil verstoren. En mocht een cyberaanval slagen, vervalt dat vertrouwen in beschikbaarheid alsnog.

Dat Nederlanders dit aanvoelen, blijkt ook uit afname van vertrouwen: bijna de helft geeft aan dat hun vertrouwen in kritieke systemen de afgelopen vijf jaar is afgenomen.

Die zorg vertaalt zich direct naar een voorkeur over wie de regie moet voeren. Zeven op de tien Nederlanders wil dat kritieke systemen en gevoelige data worden beheerd door Nederlandse of Europese partijen. Slechts tien procent heeft er geen bezwaar tegen als die regie buiten Europa ligt. De redenering is eenvoudig: als de dreiging van buitenaf komt, wil men de controle dichtbij houden.

Aangevallen of uitgevallen: de kwetsbaarheid van kritieke systemen

Systemen die altijd beschikbaar moeten zijn, zijn ook altijd een doelwit. Het NCSC Cybersecuritybeeld Nederland 2024 stelt dat statelijke actoren hun activiteiten gericht op vitale infrastructuren intensiveren. Dan hebben we het bijvoorbeeld over de Rotterdamse haven, ziekenhuizen, windmolenparken en het elektriciteitsnetwerk. In 2024 vonden in Nederland minimaal 121 unieke ransomware-incidenten plaats.

Maar er zit niet altijd een kwaadwillende partij achter een storing. In juli 2024 legde een foutieve software-update van CrowdStrike wereldwijd 8,5 miljoen computers plat. Hoe groter de afhankelijkheid van systemen, hoe groter de impact van een storing.

Nederlanders willen regie dichtbij houden

Wie zou volgens jou kritieke Nederlandse systemen en gevoelige data moeten beheren?

Een dag die nooit stilvalt

Achter elke gewone dag gaat een web van systemen schuil die elkaar voortdurend in stand houden. Geen enkel systeem draait alleen. Energie maakt het internet mogelijk, internet stuurt het betaalverkeer aan, betaalverkeer maakt mobiliteit toegankelijk, mobiliteit houdt zorg bereikbaar en zorg draait op energie.

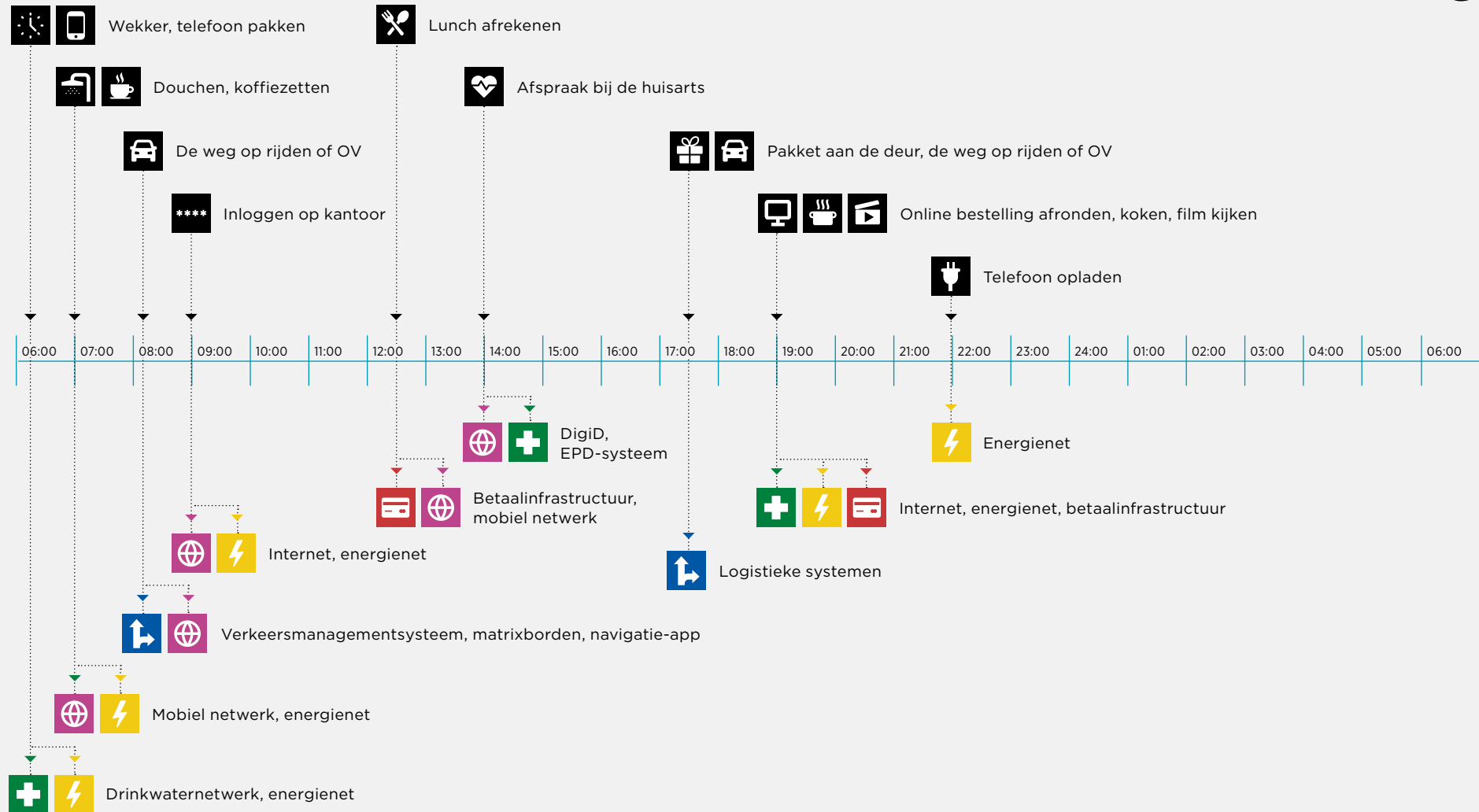
MOBILITEIT ALS KRITIEK SYSTEEM

Hier maken we dat op twee niveaus concreet. Eerst vanuit de Nederlander: welke systemen raakt hij aan op een doorsnee dag, zonder het te beseffen? Dan vanuit Nederland: wat gebeurt er in dit land in 24 uur, terwijl de meeste mensen er niet bij stilstaan?

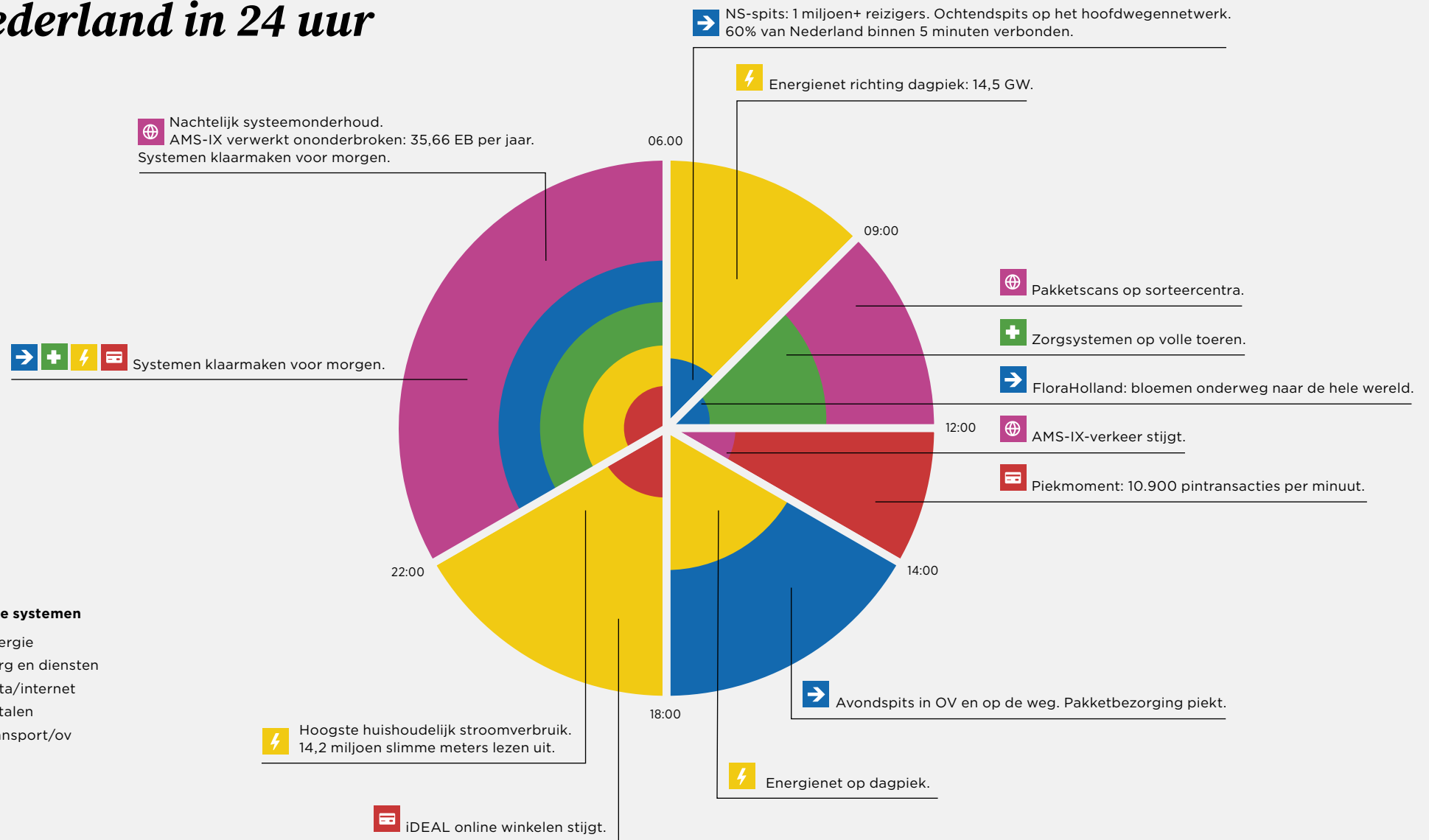
Hoe zeker voelen we ons over morgen?

Nederland draait. Elke dag, elk uur. Maar vraag Nederlanders naar morgen, en het beeld verandert. 69 procent van de Nederlanders verwacht dat er binnen vijf jaar een grote storing plaatsvindt in een kritiek systeem. 71 procent is bang voor de gevolgen als kritieke systemen niet meer werken. Nederlanders weten wat er op het spel staat.

Jouw dag

Nederland in 24 uur

CONCLUSIE

Nederland draait, maar niet vanzelf

Nederland is maximaal afhankelijk en minimaal voorbereid.

Kritieke systemen werken zo goed dat ze onzichtbaar zijn geworden voor de mensen die er dagelijks op rekenen. Die onzichtbaarheid is het bewijs dat kritieke systemen doen wat ze moeten doen. Het wordt echter een probleem wanneer die vanzelfsprekendheid leidt tot een onderschatting van de kwetsbaarheid en onmisbaarheid van die infrastructuur.

De afhankelijkheid van kritieke systemen is totaal en dagelijks, maar het bewustzijn erover is minimaal. Wat wel toeneemt, is de onzekerheid. Het vertrouwen in de beschikbaarheid van kritieke systemen neemt af, de zorgen over aanvallen van buitenaf nemen toe en de wens om de regie dichtbij te houden groeit.

Wanneer kritieke systemen vanzelfsprekender worden, wordt de rol van organisaties die ze dag en nacht draaiende houden minder zichtbaar, maar niet minder essentieel. Organisaties die de complexiteit begrijpen, de kwetsbaarheid kennen en de verantwoordelijkheid nemen die anderen niet zien. Organisaties die niet wachten op de storing, maar zorgen dat die niet plaatsvindt.

Nederland draait door. Maar achter die vanzelfsprekendheid schuilt een infrastructuur die veel vraagt, maar niet opvalt.

Over het onderzoek

Het kwantitatieve consumentenonderzoek is uitgevoerd in opdracht van Conclusion Mission Critical door onderzoeksbureau Markteffect. De steekproef bestaat uit 2.025 Nederlanders van 16 jaar en ouder, representatief naar leeftijd, geslacht en regio. Het veldwerk vond plaats van 25 februari tot en met 2 maart 2026. De deskresearch is gebaseerd op openbare bronnen, waaronder CBS StatLine, Betaalvereniging Nederland, NS, TenneT/Nationaal Energie Dashboard, Vewin, AMS-IX, de Rotterdamse Haven en het NCSC Cybersecuritybeeld Nederland.

Over Conclusion Mission Critical

Conclusion Mission Critical is specialist in het ontwerpen, bouwen en beheren van kritische IT-omgevingen die altijd moeten werken. Met onze diepgaande kennis van missiekritische IT en vitale sectoren als energie, openbaar vervoer, overheid en transport zorgen we ervoor dat de systemen waarop Nederland draait, elke seconde van de dag blijven draaien. Always On.

Wil je meer informatie?

Peter Shevtzoff
Business Development Director

peter.shevtzoff@conclusion.nl
+31651816669